

Minimum z Ústavy pro Evropu

připravil Jaroslav Ryba

Návrh Smlouvy o ústavě pro Evropu

- Preambule
- Část I. - vymezení a cíle unie, základní práva a občanství, pravomoci, orgány, instituce, finance, členství aj.
- Část II. - Listina základních práv unie
- Část III. - Politika a fungování unie
- Část IV. - Obecná a závěrečná ustanovení
- Závěrečný akt

Redakce časopisu *Doprava* považuje v této etapě za užitečné seznámit své čtenáře s některými zásadními články části II. - **Listina základních práv Unie** a části III. - **Politika a fungování unie**, které obsahují ustanovení týkající se základních občanských práv občanů Unie, vnitřní politiky a fungování Unie. Výběr článků (ustanovení, textů) je proveden s přihlédnutím k významu a dopadům pro postavení, úkoly, záměry a fungování hospodářské činnosti v Unii.

Výběr ustanovení je proveden v poslušnosti, uplatněné v části II. a III. Nápisy jednotlivých článků a číslování dílčích ustanovení mezi články i uvnitř článků jsou z důvodů stručnosti vypuštěny. Některá ustanovení jsou zkrácena (vyznačeno třemi tečkami), aniž by utrpěl obsah příslušného ustanovení. Nosná slova ustanovení jsou v textu vyznačena tučně.

Redakce časopisu se domnívá, že tento, svým způsobem zjednodušený postup má své opodstatnění v zájmu rozsahu, srozumitelnosti a použití z hlediska potřeb pracovníků v oblasti hospodářské a řídicí sféry.

Hlavním záměrem tohoto příspěvku je poskytnout zejména dopravní veřejnosti důležité základní informace o návrhu Ústavy z hlediska dopravní profese. Vážný zájemce o tuto problematiku si může rozšířit a prohloubit znalosti prostudováním příslušných publikací, které v ČR k této problematice doposud vyšly.

Vlastní ustanovení návrhu Ústavy

- II - 1. **Lidská důstojnost je nedotknutelná.** Musí být zachována a chráněna.
- II - 3. Každý má **právo** na to, aby byla zachována jeho fyzická a duševní integrita...
- II - 4. Nikdo nesmí být mučen ani podroben nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu.
- II - 5. Nikdo nemůže být držen v otroctví nebo nesvobodném postavení. Nikomu nemůže být uloženo vykonávat nucenou nebo nedobrovolnou práci.

- Obchodování s lidmi je zakázáno.
- II - 6. Každý má právo na svobodu a osobní bezpečnost.
- II - 7. Každý má právo na to, aby byl ctěn jeho soukromý a rodinný život, jeho obydlí a jeho sdělení.
- II - 8. Každý má právo na ochranu osobních údajů, které se ho týkají.
- II - 10. Každý má právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženského vyznání. Toto právo zahrnuje svobodu změnit své náboženské vyznání nebo víru sám, jakož i svobodu projevat své náboženské vyznání nebo víru sám nebo společně s jinými, veřejně či soukromě, bohoslužbou, učením, jednáním a obřady.
- II - 11. Každý má **právo na svobodu projevu**. ...
- II - 12. Každý má právo na svobodu pokojně se shromažďovat a sdružovat na všech úrovních, zejména pokud jde o záležitosti politické, odborové či občanské. ... Politické strany na úrovni Unie přispívají k vyjadřování politické vůle občanů Unie.
- II - 13. Umnění a vědecký výzkum nesmí být omezovány. ...
- II - 14. Každý má právo na vzdělání a přístup k odbornému a dalšímu vzdělávání. Toto právo zahrnuje možnost bezplatné povinné školní docházky. ...
- II - 15. Každý má **právo pracovat** a vykonávat svobodně zvolené nebo přijaté povolání. Každý občan Unie může svobodně hledat zaměstnání, pracovat a vykonávat právo usazování a poskytování služeb v kterémkoli členském státě. ...
- Článek 16. **Svoboda podnikání** se uznává podle právního řádu Unie a podle vnitrostátních zákonů a zvyklostí.
- II - 17. Každý má **právo vlastnit zákoně nabytý majetek**, užívat ho, nakládat s ním a odkazovat jej. Nikdo nesmí být zbaven svého majetku, kromě situace, kdy je to ve veřejném zájmu, a to v případech a za podmínek stanovených zákonem a při poskytnutí spravedlivé náhrady v přiměřené lhůtě. Způsob užívání majetku může rovněž být upraven zákonem do té míry, do jaké je to z hlediska veřejného zájmu nezbytné. Duševní vlastnictví je chráněno.
- II - 18. Právo na azyl je zaručeno při dojednávání Ženevské úmluvy ...
- II - 19. Hromadné vyhoštění je zakázáno. Nikdo nesmí být vystěhován, vyhoštěn nebo vydán do státu, v němž mu hrozí vážné nebezpečí, že by mohl být

vystaven trestu smrti, mučení nebo jinému nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu.

- II - 20. **Před zákonem jsou si všichni rovni.**
- II - 21. Nepřipouští se žádná diskriminace založená zejména na pohlaví, rase, barvě pleti, etnickém nebo sociálním původu, genetických rysech, jazyku, náboženském vyznání nebo víře, politických názorech či jakémkoli jiném světovém přesvědčení, příslušnosti k národnosti menšiny, majetku, narození, zdravotním postižení, věku nebo sexuální orientaci.
- II - 22. Unie zachovává kulturní, náboženskou a jazykovou rozmanitost.
- II - 23. **Rovnost mužů a žen** ve všech oblastech včetně zaměstnání, práce a odměny za práci musí být zajištěna.
- II - 24. Každé dítě má právo udržovat pravidelné osobní vztahy a přímé styky s oběma rodiči, pokud to není v rozporu s jeho zájmy.
- II - 25. Unie uznává a zachovává **práva starších osob na to, aby vedly důstojný a nezávislý život** a podílely se na společenském a kulturním životě.
- II - 26. Unie uznává a zachovává právo postižených osob na opatření, jejichž cílem je zajistit jejich nezávislost, zapojení do společnosti a do pracovní činnosti a jejich účast na životě společnosti.
- II - 27. Pracovníci nebo jejich zástupci musí mít na příslušných úrovních zaručeno právo na **včasné informace** a konzultace za podmínek, které stanoví právo Unie a vnitrostátní právní předpisy a zvyklosti.
- II - 28. Pracovníci a zaměstnavatelé či jejich příslušné organizace mají v souladu s právem Unie a vnitrostátními předpisy a zvyklostmi právo sjednávat a uzavírat na příslušných úrovních **kolektivní smlouvy** a v případě střetu zájmů vést kolektivní akce na obranu svých zájmů, včetně stávků.
- II - 29. Každý má právo na **bezplatné zprostředkování práce**.
- II - 30. Každý pracovník má v souladu s právem Unie a vnitrostátními právními předpisy a zvyklostmi právo na ochranu před neoprávněným propuštěním.
- II - 31. Každý pracovník má právo na pracovní podmínky, které zachovává jeho zdraví, jeho bezpečnost a důstojnost. Každý pracovník má právo na stanovení maximální přípustné pracovní doby, na denní a týdenní odpočinek a na každoroční placenou dovolenou.
- II - 32. Zaměstnávat děti se zakazuje. Aniž by tím byla dotčena příznivější pravidla a omezené výjimky, minimální

věk pro přijetí do zaměstnání nesmí být nižší než minimální věk pro ukončení povinné školní docházky. ...

- II - 33. Rodina požívá právní, hospodářské a sociální ochrany. ...
- II - 36. Unie v souladu s Ústavou a s cílem podpořit sociální a územní soudržnost Unie uznává a zachovává **přístup ke službám obecného hospodářského zájmu** tak, jak jsou uvedeny ve vnitrostátních právních předpisech a zvyklostech.
- II - 38. Jednotlivé politiky Unie musejí zajišťovat vysokou úroveň **ochrany spotřebitele**.
- III - 14. **Vnitřní trh** zahrnuje prostor bez vnitřních hranic, v němž je zajištěn volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu v souladu s ustanoveními Ústavy. ...
- III - 16. Členské státy se navzájem konzultují, aby mohly společně přijmout nezbytná opatření předcházející tomu, že by fungování vnitřního trhu bylo postiženo v důsledku opatření, které by některý členský stát byl nucen přijmout v případě závažných vnitřních nepokojů postihujících veřejný pořádek, v případě války nebo závažného mezinárodního napětí, představujícího válečnou hrozbu, či proto, aby dostal závazkům, které sjednal s cílem zachovat mír a mezinárodní bezpečnost.
- III - 18. Pracovníci mají **právo volně se pohybovat uvnitř Unie**. Mezi pracovníky členských států je zakázána jakákoli diskriminace na základě státní příslušnosti, pokud jde o zaměstnávání, odměnu za práci a jiné pracovní podmínky. Pracovníci mají právo s výhradou omezení odůvodněných veřejným pořádkem, veřejnou bezpečností a ochranou zdraví: a) ucházet se o skutečně nabízená pracovní místa; b) pohybovat se za tím účelem volně na území členských států; c) pobývat v některém z členských států za účelem výkonu zaměstnání v souladu s právními a správními předpisy, jež upravují zaměstnávání státních příslušníků; d) zůstat na území členského státu po ukončení zaměstnání za podmínek, které budou předmětem evropských nařízení přijatých Komisí.
Tento článek se nepoužije pro zaměstnání ve veřejné správě.
- III - 19. Opatření nezbytná pro uskutečnění volného pohybu pracovníků, jak je vymezen v článku III - 18, stanoví evropský zákon nebo rámcový zákon. ...
- III - 20. Členské státy budou v rámci společného programu podporovat výměnu mladých pracovníků.
- III - 21. V **oblasti sociálního zabezpečení** stanoví evropský zákon nebo rámcový zákon opatření nezbytná pro usku-

tečení volného pohybu pracovníků zavedením systému, který migrujícím pracovníkům a pracovníkům vykonávajícím samostatnou činnost a oprávněným příslušníkům jejich rodin zajistí: a) započtení všech dob získaných podle právních předpisů pro účely vzniku a zachování nároků na dávky, jakož i výpočet jejich výše, b) vyplacení dávek osobám s bydlištěm na území členských států.

- III - 22. V rámci tohoto pododdílu jsou zakázána omezení svobody usazování pro státní příslušníky jednoho členského státu na území státu druhého. Stejně tak jsou zakázána omezení při zřizování zastoupení, poboček nebo dceřinných společností státními příslušníky jednoho členského státu na území druhého státu. Státní příslušníci jednoho členského státu mají právo na přístup k samostatně výdělečným činnostem a jejich výkon na území jiného členského státu, jakož i zřizování a řízení podniků, zejména společností ve smyslu článku III - 27...
- III - 26. Přístup osob k samostatně výdělečným činnostem a jejich výkonu usnadňuje evropský rámcový zákon. Je zaměřen na: a) vzájemné uznávání diplomů, osvědčení a jiných dokladů o kvalifikaci, b) koordinaci právních a správních předpisů členských států týkajících se přístupu k samostatně výdělečným činnostem a k jejich výkonu. ...
- III - 27. ...Společnostmi se rozumějí společnosti založené podle občanského nebo obchodního práva včetně družstev a jiné právnické osoby veřejného nebo soukromého práva s výjimkou neziskových organizací.
- III - 29. V rámci tohoto pododdílu jsou **zakázána omezení volného pohybu služeb uvnitř Unie** pro státní příslušníky členských států, kteří podnikají v jiném státě Unie, než se nachází příjemce služby. ...
- III - 30. Za služby se podle této ústavy pokládají výkony poskytované zpravidla za úplat, pokud nejsou upraveny ustanoveními o volném pohybu zboží, kapitálu a osob. Služby zahrnují zejména: a) činnosti průmyslové povahy, b) činnosti obchodní povahy, c) řemeslné činnosti, d) činnosti v oblasti svobodných povolání.
- III - 31. Volný pohyb služeb v oblasti dopravy je upraven oddílem o dopravě.
- III - 36. Unie zahrnuje **celní unii**, která pokrývá veškerý obchod se zbožím a která zahrnuje jak zákaz vývozních a dovozních cel a všech poplatků rovnocenným účinkem mezi členskými státy, tak i přijetí společného celního sazebníku ve vztahu ke třetím zemím. ...
- III - 38. Dovošní a vývošní cla a poplat-

ky s rovnocenným účinkem jsou mezi členskými státy zakázány. Tento zákaz se vztahuje také na cla fiskální povahy.

- III - 42. Množstevní omezení dovozu i vývozu, jakož i veškerá opatření s rovnocenným účinkem, jsou mezi členskými státy zakázána.
- III - 43. Článek III - 42 nevylučuje základy nebo omezení dovozu, vývozu nebo tranzitu odůvodněné veřejnou mravností, veřejným pořádkem, veřejnou bezpečností, ochranou zdraví a života lidí a zvířat... ochranou průmyslového a obchodního vlastnictví... Tyto zákazy nebo omezení však nesmějí sloužit jako prostředky svévolné diskriminace nebo zastřeného omezování obchodu mezi členskými státy.
- III - 45. V rámci tohoto oddílu jsou zakázána **omezení pohybu kapitálu** mezi členskými státy a mezi členskými státy a třetími zeměmi.
- III - 50. S vnitřním trhem jsou neslučitelné, a proto zakázané, veškeré dohody mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy a jejichž cílem nebo výsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení **hospodářské soutěže na vnitřním trhu**, zejména ty, které: a) přímo nebo nepřímo určují nákupní nebo prodejní ceny a jiné obchodní podmínky; b) omezují nebo kontrolují výrobu, odbyt, technický rozvoj nebo investice; c) rozdělují trhy nebo zdroje zásobování; d) uplatňují vůči obchodním partnerům rozdílné podmínky při plnění stejné povahy, čímž jsou někteří partneři znevýhodněni v hospodářské soutěži; e) podmiňují uzavření smluv tím, že druhá strana přijme další plnění, která ani věcně, ani podle obchodních zvyklostí s předmětem těchto smluv nesouvisí. Dohody nebo rozhodnutí zakázané podle tohoto článku jsou neplatné od počátku. ...
- III - 51. S vnitřním trhem je neslučitelné, a proto zakázané, pokud to může ovlivnit obchod mezi členskými státy, aby jeden nebo více podniků zneužívaly dominantního postavení na vnitřním trhu nebo na jeho podstatné části. Takové zneužívání může zejména spočívat: ...
- III - 56. **Podpory** poskytované v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné s vnitřním trhem, nestanoví-li Ústava jinak... S vnitřním trhem jsou slučitelné ...
- III - 62. Evropský zákon nebo rámcový zákon Rady ministrů stanoví **opatření**

k harmonizaci právních předpisů týkajících se daní z obratu, spotřebních daní a jiných nepřímých daní, za předpokladu, že tato harmonizace je nezbytná pro zajištění fungování vnitřního trhu a zabrání narušení hospodářské soutěže. ...

- III - 71. Členské státy považují své hospodářské politiky za věc společného zájmu a koordinují ji v Radě ministrů v souladu
- III - 74. Zakazují se jakákoli opatření, která nejsou odůvodněna veřejným dohledem a která umožňují orgánům, institucím či agenturám Unie, ústředním vládám, regionálním nebo místním orgánům nebo jiným veřejným orgánům, jiným veřejnoprávním subjektům nebo podnikům veřejného práva členských států zvýhodněný přístup k finančním institucím. ...
- III - 76. Členské státy se vyvarují nadměrných schodků veřejných financí. ...
- III - 86. Na podporu koordinace politik členských států v rozsahu potřebném pro fungování vnitřního trhu se zřizuje **Hospodářský a finanční výbor**. ...
- III - 133. V oblastech upravovaných v této hlavě sledují členské státy cíle Ústavy v rámci **společné dopravní politiky**.
- III - 134. Evropský zákon nebo rámcový zákon provádí článek III - 133 s přihlédnutím ke zvláštnostem dopravy. Tento zákon nebo rámcový zákon se přijímá po konzultaci s Výborem regionů a Hospodářským a sociálním výborem. Evropský zákon nebo rámcový zákon zahrnuje: a) **společná pravidla pro mezinárodní dopravu** do nebo z některého členského státu anebo procházející přes území jednoho nebo několika členských států, b) **podmínky**, za nichž mohou dopravci, kteří nejsou rezidenty tohoto státu, **provázet dopravu uvnitř některého členského státu**, c) **opatření ke zlepšení bezpečnosti dopravy**, d) **veškerá jiná potřebná opatření**.
- III - 135. Až do přijetí evropského zákona nebo rámcového zákona... nesmí žádný členský stát měnit předpisy upravující tuto oblast k 1. lednu 1958 nebo pro přistupující státy ke dni přistoupení způsobem, který by přímo nebo nepřímo zvýhodňoval dopravce jiných členských států ve srovnání s domácími dopravci.
- III - 136. S Ústavou jsou slučitelné podpory, které odpovídají potřebě koordinovat dopravu nebo které představují náhradu za určitá plnění související s pojmem veřejné služby.
- III - 137. Veškerá opatření v oblasti cen a podmínek dopravy učiněná v rámci Ústavy musí přihlížet k hospodářské situaci dopravců.
- III - 138. V dopravě uvnitř Unie je **zakázána veškerá diskriminace** spočívající v tom, že dopravce uplatňuje na dopravu téhož zboží dopravovaného za stejných okolností ceny a dopravní podmínky odlišné v závislosti na zemi původu nebo určení dopravovaného zboží...
- III - 139. V dopravě uvnitř Unie je **zakázáno uplatňovat takové ceny a podmínky** uložené členským státem, které jakýmkoli způsobem podporují nebo chrání jeden nebo několik určitých podniků nebo průmyslových odvětví, ledaže k tomu dalo oprávnění evropské rozhodnutí přijaté Komisí...
- III - 140. Dávky nebo poplatky nezávislé na ceně dopravy účtované dopravcem v souvislosti s přechodem hranic nesmějí přesahovat roznou míru stanovenou s přihlédnutím ke skutečným výdajům vynaloženým v souvislosti s tímto přechodem. Členské státy se vynasnaží tyto výdaje snižovat. Komise může k provedení tohoto článku podávat členským státům doporučení.
- III - 141. Ustanovení tohoto oddílu nebrání použití opatření přijatých ve Spolkové republice Německo, pokud jsou nutná k vyrovnání hospodářských nevýhod, jež byly hospodářství určitých oblastí Spolkové republiky způsobeny rozdělením Německa.
- III - 143. Tento oddíl se vztahuje **na dopravu po železnicích, silnicích a vnitrozemských vodních cestách**. Evropský zákon nebo rámcový zákon může stanovit vhodná opatření pro dopravu námořní a leteckou. ...
- III - 144. Za účelem dosažení cílů ... a s úmyslem umožnit občanům Unie, hospodářským subjektům, jakož i regionálním a místním územním samosprávným celkům plně využít výhod vyplývajících z vytváření prostoru bez vnitřních hranic, přispívá Unie ke **zřízení a rozvoji transevropských sítí v oblastech dopravních**, telekomunikačních a energetických infrastruktur.
- III - 145. K dosažení cílů uvedených v článku III- 144 Unie: a) vymezí soubor hlavních směrů zahrnující cíle, priority a hlavní rysy opatření předpokládaných v oblasti transevropských sítí; tyto hlavní směry určí projekty společného zájmu, b) provede akce, které se případně ukáží nezbytné pro zajištění interoperability sítí, zejména v oblasti harmonizace technických norem. ...

Seminář „Ekologie dopravy - obor zabývající se vlivy dopravy na životní prostředí“

Senátní Výbor pro hospodářství, zemědělství a dopravu, Ústav pro ekopolitiku, o. p. s., Centrum SOS Praha ve spolupráci s odborníky z Fakulty dopravní ČVUT uspořádali seminář, věnovaný aktuálnímu tématu - studiu systému doprava-člověk-životní prostředí, který poukázal na potřebu rozšířit vzdělávání dopravních odborníků o tento obor.

Odborníci se shodují, že doprava není záležitostí jednoho resortu, ale její vlivy výrazně přesahují do dalších oblastí - ať už technických (jmenujme například obory jako jsou fyzika, akustika, chemie, pozemní stavitelství, urbanismus), tak společenských (management města, ekonomika apod.) a že je nutné zahrnout i hlediska „trvalé udržitelnosti“.

Pozvání zahraniční odborníci z Německa ukázali na příkladech studia ekologie dopravy, čím se zabývá studium oboru na tamních technických univerzitách a poukázali i na praktické využití poznatků oboru při obhajobě a prosazování práv občanů na únosné životní prostředí.

Dopravní klub Německa. Na podporu práv občanů v oblasti negativního vlivu dopravy pořádá řadu kampaní, například akce zaměřené na zvyšování bezpečnosti silniční dopravy pomohly rozšířit oblasti s omezenou rychlostí v obcích, tzv. zóny Tempo 30, nebo pomáhá občanům prosazovat svá práva v ochraně před hlukem. VCD působí i v oblasti práv spotřebitelů - poskytuje podporu cestujícím.

Michael Zschiesche z Nezávislého ústavu pro otázky životního prostředí (UfU) poukázal na oblast, kde silniční doprava hraničí s legislativou: UfU podporoval občany a občanská sdružení v soudních sporech, kterými se bránili proti překračování limitů znečištění ovzduší a hluku a požadovali přijetí dopravně zklidňujících opatření (Tempo 30, zákaz nočních jízd nákladní dopravy apod.). Rozsudky správního soudu daly občanům za pravdu.

Mezi stovkou účastníků semináře bylo téměř 50 odborníků z oblasti dopravy a mnoho dalších expertů z příbuzných oborů, kteří se touto problematikou již zabývali. Zmíňme alespoň Centrum dopravního výzkumu nebo Dopravní fakultu Jana Pernera Univerzity Pardubice, kde Doc. Jaroslava Machalíková již zřídila studijní zaměření „Ochrana životního prostředí v dopravě“. Fakulta dopravní ČVUT v Praze podle slov děkana prof. Josefa Jíry a proděkana prof. Petra Moose uvazuje o zřízení doktorandského studia zaměřeného na studium environmentálních vlivů dopravy.

(Ště)